

Työväenopiston opinto-ohjelma 2019-2020

Helsingin kaupungin suomenkielinen työväenopisto on Helsingin kaupungin ylläpitämä oppilaitos, jonka toimintaa säätelee laki vapaasta sivistystyöstä. Ylläpitoluvan mukaan Helsingin työväenopisto järjestää vapaan sivistystyön arvojen pohjalta koulutusta, jonka tavoitteena on tukea yksilön omaehtoista kehittymistä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja valmiuksia toimia yhteisöissä ja muuttuvassa yhteiskunnassa.

Työväenopiston toimintaa ohjaa vuonna 2014 hyväksytty opetussuunnitelma. Vapaassa sivistystyössä ei ole lain mukaan sitovia opetussuunnitelmia, mutta työväenopisto on tehnyt oman opetussuunnitelman ohjaamaan työtään. Opetussuunnitelma päivitetään syyslukukauteen 2020 mennessä vastaamaan opiston nykyistä toimintaympäristöä.

Opetussuunnitelman mukaisesti työväenopiston toiminta-ajatus on tarjota aikuisille itsensä kehittämisen ja elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia – tietoa, taitoa, elämyksiä – sekä edistää yksilön ja yhteisön hyvinvointia vapaan sivistystyön arvojen pohjalta.

Työväenopiston vuosittaista opinto-ohjelmaa ohjaavat kaupunkistrategia ja siitä johdetut kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteiset tavoitteet. Jokainen työväenopiston aineala toteuttaa strategisia tavoitteita vuosittain laadittavien toimintasuunnitelmien mukaisesti.

Tässä dokumentissa esitellään opinto-ohjelman keskeiset linjaukset, painotukset ja tuntijako ainealoittain. Näiden pohjalta ainealatiimit suunnittelevat kurssitarjonnan.

Opinto-ohjelman raamit

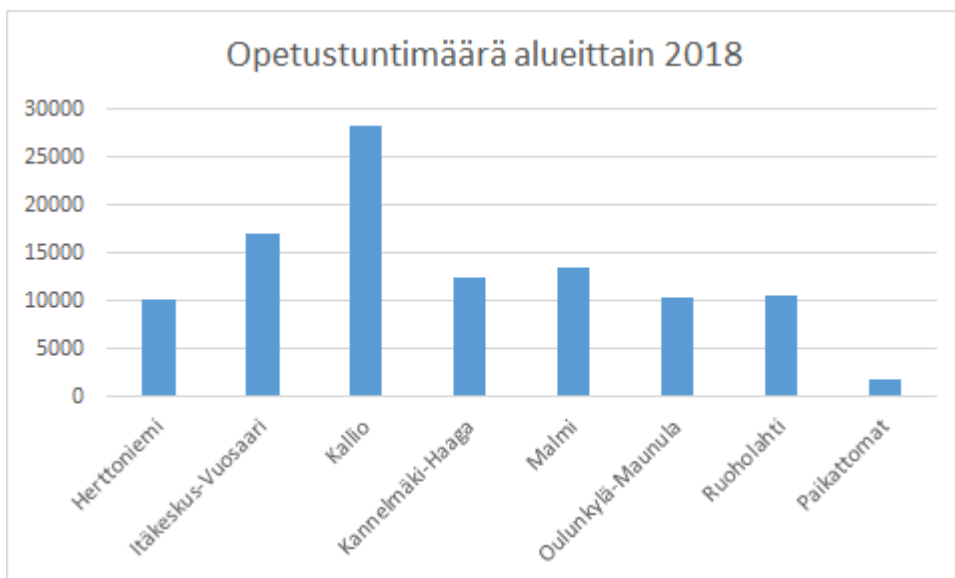
Opetuskaudet

Työväenopiston opetus jakaantuu syys- ja kevätlukukauteen, joiden aikana toteutetaan opiston pitkät 12 opetuskerran kurssit. Pitkien kurssien lisäksi toteutetaan paljon viikonloppu- ja intensiivikursseja. Opetusta järjestetään myös varsinaisten opetuskauden ulkopuolella erityisesti toukokuussa.

Tilat

Opetuspaikkoihin ei ole tulossa merkittäviä muutoksia. Sitovan toiminnallisen tavoitteen mukaisesti on lisätty vierailukäyntejä taide-, tiede- ja kulttuurilaitoksiin, kaupunkikävelyjä ja muuta omien tilojen ulkopuolella tapahtuvaa opetusta. Tilojen asukaskäyttöä kehitetään.

Opetusta järjestetään joka puolella kaupunkia työväenopiston sekä omissa toimipisteissä että muissa kouluissa. Eniten opetusta on opiston päätoimipisteessä Opistotalolla Helsinginkadulla.

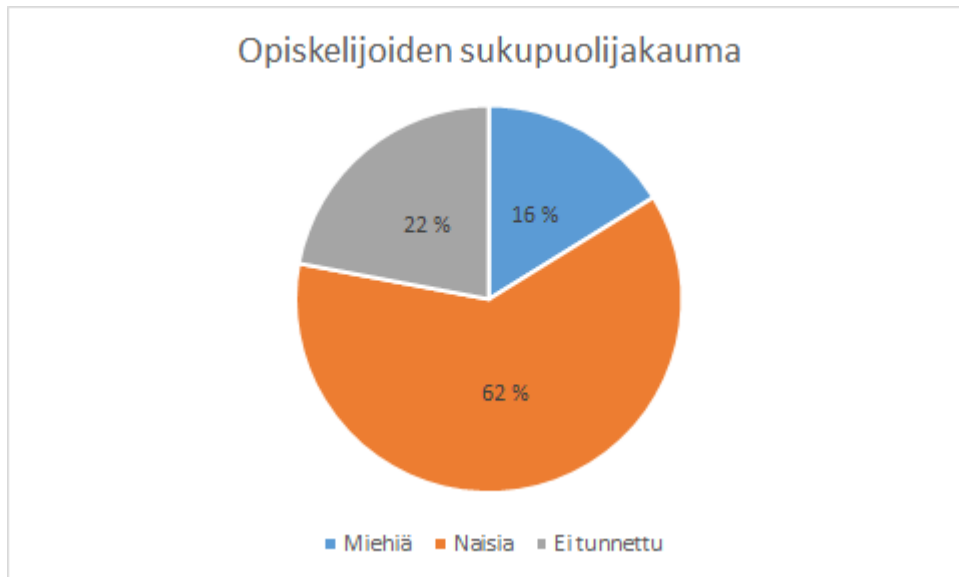

Kohderyhmät

Työväenopiston kohderyhmänä on kaikki yli 16-vuotiaat. Alle 16-vuotiaat voivat osallistua perhekursseille ja erityisestä syystä myös muille kursseille. Opisto tavoittaa varsin tasaisesti kaikki ikäryhmät, joskin selkeästi suurin ryhmä on yli 65-vuotiaat. Naisia opiskelijoista on ollut noin 75%. Luentojen osallistujien sukupuolta ei tilastoida.

Työväenopisto etsii uusia kohderyhmiä mm. toimimalla yhteistyössä eri järjestöjen ja kaupungin nuorisotoimen kanssa. Markkinointiviestintää suunnataan erityisesti nuorille miehille.

Ilmoittautuminen ja kurssimaksut

Kursseille ilmoittaudutaan pääasiallisesti Ilmonet.fi-verkkosivun kautta. Ilmoittautua voi myös puhelimitse ja opiston toimistoissa. Kurssien minimiopiskelijamäärä on 10 ilmoittautunutta. Maksimiopiskelijamäärä riippuu pedagogisista seikoista ja opetustilan koosta. Erityisryhmien opetus voidaan aloittaa pienemmällä kurssilaisten määrällä. Kurssimaksut määräytyvät lautakunnan vuonna 2018 tekemän päätöksen mukaisesti. Opintoseteliavustusta myönnetään erityisryhmille kurssimaksun alentamiseksi.

Strategiset linjaukset 2019-2020

Työväenopiston kaupungin budjettiin kirjattuna tavoitteena vuonna 2019 on tuottaa 101 500 tuntia ja tavoittaa yhteensä 78 000 kurssilaista. Koska työväenopiston budjettia kasvatettiin edellisestä vuodesta ja koska opisto on saanut runsaasti hankerahoitusta, on tarkoituksena tuottaa alkuperäistä budjettitavoitetta suurempi määrä tunteja. Vuoden 2020 alustavana tavoitteena on tuottaa 106 000 tuntia ja tavoittaa 83 000 kurssilaista.

Sitovia toiminnallisia tavoitteita on kaksi:

1. Mahdollistamme jokaiselle oppijalle yksilöllisesti sopivia tapoja oppia ja opiskella.

Tavoitteen mittari 2019: Oppimisessa ja opetuksessa hyödynnetään sähköisiä oppimisympäristöjä, jotka mahdollistavat monipuoliset pedagogiset opetusmenetelmät. Kursseista 7 % käyttää järjestelmää.

Tavoitteen mittari 2020 (alustava): Verkkokurssien ja -lentojen määrä kasvaa 20%. Tavoitteena on kokeilla erilaisia verkkokoulutuksen toteutusmalleja.

2. Käytämme koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä.

Tavoitteen mittari 2019: 15 % työväenopiston opetuksesta järjestetään oppilaitoksen omien tilojen ulkopuolella kustannusneutraalisti.

Tavoitteen mittari 2020 (alustava): Kurssilaisten määrä kasvaa 5% Itä- ja Koillis-Helsingin alueilla. Tavoitteena on erilaisin toimenpitein lisätä opiston tarjontaa ja näkyvyyttä alueilla,

jotka ovat kaukana Kallion opistotalosta ja joille on perustelua suunnata lisätukea sosio-ekonomisiin perusteisiin.

Ilmiöoppimista kehitetään. Työväenopistossa nimetään jokaiselle vuodelle ilmiöoppimisen teema. Vuoden 2019 teema on **Eurooppa**. Vuoden 2020 teema päätetään elokuussa 2019. Teema näkyy eri ainealojen kurssisisällöissä sekä yhteisissä tapahtumissa.

Lukuvuoden aikana toteutetaan kahta laajaa kehittämishanketta, mikä heijastuu opinto-ohjelmaan. **HAKEVA**-hankkeessa kehitetään aikuisten digi- ja perustaitojen opettamista kahdessa eri toimintalinjassa, joista toinen keskittyy maahanmuuttajien digitaalisten taitojen parantamiseen ja toisen kohderyhmänä ovat henkilöt, joilla on puutteita laaja-alaisessa lukutaidossa. **Opistossa tapahtuu** –hankkeessa kehitetään työväenopiston tapahtumatuotantoa, kuten konsertteja ja näyttelyitä. Tavoitteena on lisätä tapahtumien määrää, parantaa yhteistyötä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa sekä lisätä tapahtumien osallistujamääriä.

Osallisuutta kehitetään erityisesti parantamalla asiakastytyväisyyskyselyjä ja kehittämällä yhteistyötä Opistolaisyhdistyksen kanssa. Opisto toimii aktiivisesti kaupungin osallisuusverkostoissa ja kehittää jatkuvasti osallisuutta tukevia kursseja. Opistossa varaudutaan toteuttamaan osallistuvan budjetoinnin prosessissa päätettäviä kaupunkilaisten aloitteita.

Digitalisaatiota kehitetään vuonna 2018 laaditun digitalisaatiosuunnitelman mukaisesti yhteistyössä toimialan tietohallintopalveluiden kanssa.

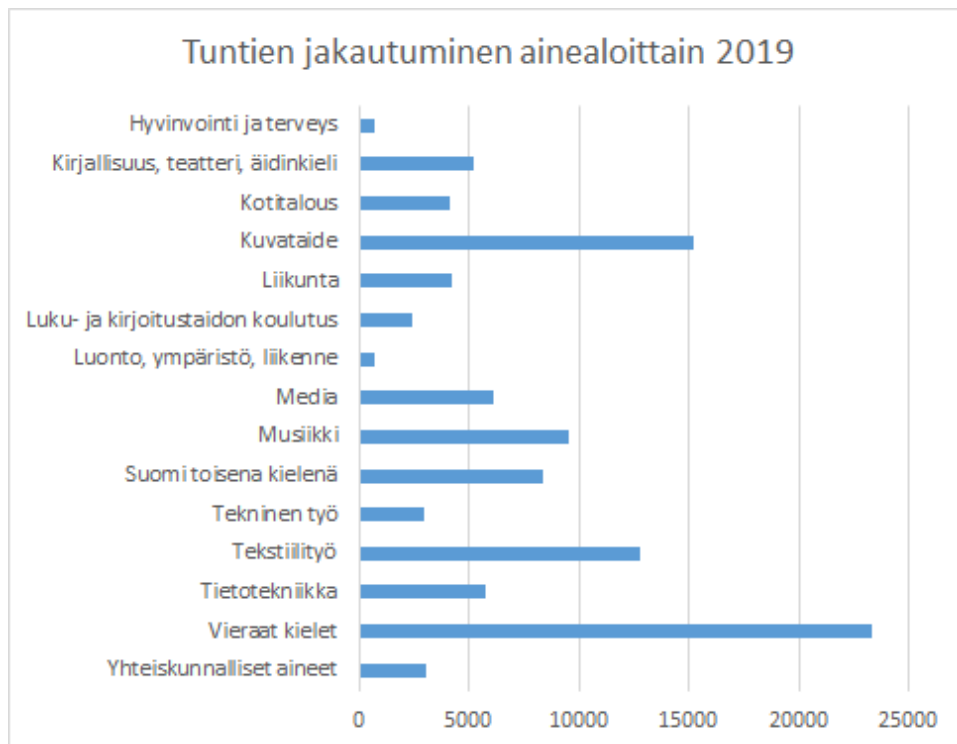
Työväenopisto osallistuu monin tavoin kaupungin ikääntyneiden toimintakykyä ja osallisuutta vahvistaviin toimenpiteisiin sekä kaupunkilaisten liikkumista edistäviin toimiin.

Opinto-ohjelma yksiköittäin ja ainealoittain

Työväenopiston opetus jakaantuu neljään yksikköön: kielet ja tietoaineet, taitoaineet, taideaineet sekä maahanmuuttajakoulutus.

Työväenopistossa toteutettiin 1.4.2019 alkaen organisaatiouudistus. Uutena yksikkönä perustettiin maahanmuuttajakoulutusyksikkö, jonka päällikkönä toimii apulaisrehtori. Uudistuksen tavoitteena on parantaa opiston valmiuksia tarjota koulutusta kaupungin kasvavalle maahanmuuttajataustaiselle väestölle ja vastata vapaalle sivistystyölle asetettuihin uusiin tehtäviin liittyen luku- ja kirjoitustaidon opetukseen.

Opetustunnit jaetaan yksiköille kalenterivuositain, joten tässä esitellään vuoden 2019 tuntijako. Vuodelle 2020 alustavana suunnitelmana on lisätä tuntimääriä S2-opetuksessa ja maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetuksessa. Muuten tuntimäärät pysyvät pääosin vuoden 2019 tasossa.

Kielet ja tietoaineet

Tavoitteena on tarjota kaupunkilaisille opetussuunnitelman mukaisesti mahdollisuus monipuolistaa ja laajentaa kielitaitoaan, kartuttaa käytännön kielitaitoa ryhmässä opiskellen, antaa valmiuksia selviytyä muuttuvassa yhteiskunnassa sekä kannustaa ympäristön suojelemiseen ja kestävään kehitykseen. Runsaalla yleisluentotarjonnalla pyritään pitämään opiskelukynnys matalana ja mahdollistamaan oppiminen tasavertaisesti kaikille. Kirjasto ja avoimet oppimisympäristöt palvelevat sekä opettajia että kaikkia opiston opiskelijoita.

Vieraat kielet

Tuntimäärä 2019: 23 320 tuntia. Opinto-ohjelmassa on 22 eri kieltä. Kielikoulutusta tarjotaan joka puolella kaupunkia. Pääosa tunneista on pitkiä lukukauden pituisia kursseja, mutta tarjolla on myös lyhyitä intensiivikursseja sekä monimuoto- ja verkko-opetusta. Opetuksessa käytetään monipuolisesti digitaalisia aineistoja ja oppimisympäristöjä. Syksyllä toteutetaan Euroopan kielten päivä –tapahtuma 26.9.

Yhteiskunnalliset aineet

Tuntimäärä 2019: 3060 tuntia. Tuntimäärä koostuu korkealaatuisesta luento-ohjelmasta sekä monipuolisesta kurssitarjonnasta. Eurooppa-ilmiötä toteutetaan toteuttamalla laajoja luentokokonaisuuksia Euroopasta.

Luonto, ympäristö, liikenne

Tuntimäärä 2019: 710 tuntia. Luonto- ja ympäristö -ainealan opetuksessa järjestetään mm. luontoretkeä sekä käsitellään ajankohtaisia kestävään kehitykseen ja ilmastonmuutokseen liittyviä aiheita. Ainealan tuntimäärä on pienentynyt merenkulun opetuksen vähennyttyä. Merenkulun opetusta tarjoavat nykyään monet muut tahot kaupungissa.

Avoin yliopisto-opetus

Tuntimäärä 2019: 160 tuntia. Tuntimäärä on tilapäisesti pienentynyt avoimen yliopiston

toimintamuutosten johdosta. Neuvottelut avoimen yliopiston kanssa ovat käynnissä toiminnan laajentamiseksi uudelleen.

Maahanmuuttajakoulutus

Maahanmuuttajakoulutus –yksikkö tarjoaa suomi toisena kielenä -oppiaineen ja maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä koordinoi maahanmuuttajille suunnattua opetusta ja ohjausta koko oppilaitoksessa. Maahanmuuttajille suunnattua opetusta ja palveluneuvontaa kehitetään yhteistyössä LAV-palvelukokonaisuuden, erityisesti Stadin ammatti- ja aikuisopiston kanssa sekä Helsingin aikuislukion kanssa. Kehittämisen perustana toimii Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma (MAKE).

Suomi toisena kielenä

Tuntimäärä 2019: 8 330 tuntia. Tuntimäärä kasvaa edellisestä vuodesta ja jatkaa kasvuaan 2020. Suuri osa opetuksesta on päiväsaikaan pidettäviä intensiivikursseja, mutta myös iltaisin järjestettäville kursseille on kysyntää. Kursseja on tarjolla alkeistasolta aina ylemmälle keskitasolle (B2.2) asti. Koulutuksen tavoitteena on funktionaalisen kielitaidon saavuttaminen. Intensiivikursseihin sisältyy toiminnallisia osioita taito- ja taideaineiden opetusta hyödyntäen.

Luku- ja kirjoitustaidon opetus

Tuntimäärä 2019: 2400 tuntia. Vapaan sivistystyön uuden koulutustehtävän mukainen luku- ja kirjoitustaidon koulutus maahanmuuttajille on voimakkaassa kasvussa. Arvio tuntimäärästä vuodelle 2019 oli 1412 tuntia, mutta määrä tulee ylittymään. Ainealaan lisätään vakanssi ja tuntimäärää lisätään vuonna 2020. Opetukseen saadaan erillistä 100%:n valtionosuutta. Opiskelijat ohjautuvat Stadin osaamiskeskuksen palveluohjauksen kautta. TE-toimistosta ohjautuville opiskelijoille on tehty lähtötason testaus Testipisteessä jo ennen palveluohjaukseen tuloa. Koulutuksen tavoitteena on arjessa selviytymisen taidot ja funktionaalinen kielitaito. Kurssisisällöt suunnitellaan kunkin ryhmän tarpeista käsin käytännöllistä kielitaitoa ja toiminnallisia opetusmenetelmiä painottaen. Koulutukseen yhdistetään kuvataide-, käsityö-, musiikki-, kotitalous- ja draamaopetusta.

Taitoaineet

Tavoitteena on tarjota kaupunkilaisille tietoja, taitoja ja elämyksiä, jotka tukevat ihmisen kokonaisvaltaista kehittymistä. Opetuksessa korostuvat toiminnalliset, käytännönläheiset opetus- ja oppimismenetelmät ja harjoitukset. Pääosa taitoaineiden opetuksesta tapahtuu opiston omissa erikoistiloissa. Kotitalouden ja käsityön opetus toimivat Helsingin yliopiston opettajainkoulutuksen aikuisopetuksen harjoittelupaikkoina.

Liikunta

Tuntimäärä 2019: 4210 tuntia. Opetus koostuu pääosin monipuolisista kuntoliikunnan, kehonhuollon, tanssin ja joogan koko lukuvuoden mittaisista kursseista. Lisäksi tarjolla on kursseja perheille ja senioreille. Liikunnanopetusta lisätään noin 2000 tuntia erityishinnoitelluilla ERI-kursseilla, joiden kurssimaksut kattavat järjestämisestä aiheutuneet kulut. Opetusta suunnitellaan ja koordinoidaan osana kaupungin liikumisohjelmaa.

Hyvinvointi ja terveys

Tuntimäärä 2019: 710 tuntia. Opetus sisältää pääosin lyhyt- ja viikonloppukursseja erilaisista itsehoidollisista aiheista mielen tasapainoa lisääviin kursseihin.

Kotitalous

Tuntimäärä 2019: 4130 tuntia. Opetus kehittää arjenhallintaa ja antaa käytännön tietoja ja taitoja. Ainealalla perehdytään pääosin lyhytkurssimuotoisesti ruokakulttuureihin, ravitsemukseen ja ympäristöasioihin sekä opitaan valitsemaan, käsittelemään ja käyttämään erilaisia ruoka-aineita ja työvälineitä. Ainealan tuntimäärästä 10-15 % on erityisryhmille (kehitysvammaiset, mielenterveyskuntoutujat, päihdekuntoutujat, nuorten sosiaalityön asiakkaat) ja 20-25 % perheille suunnattua opetusta.

Käsityö

Tuntimäärä 2019: 15 730 tuntia. Opiskelu on väylä itseilmaisuun, rentoutumiseen, sosiaalisten suhteiden ylläpitoon ja aktiivisuuteen. Opiskelu on tavoitteellista ja lopputuloksena on konkreettisia, itsetehtyjä tuotteita sekä tekstiili- että teknisessä työssä. Tarjolla on pitkäkestoisia, tasolta toiselle eteneviä kursseja, lyhyitä viikonloppukursseja, intensiivikursseja sekä aikuisten taiteen perusopetusta.

Tietotekniikka

Tuntimäärä 2019: 5790 tuntia. Opetuksen avulla opiskelija pystyy selviämään arkipäiväisten asioiden hoidosta, osaa etsiä, tuottaa ja kriittisesti arvioida tietoa ja pitää yhteyttä muihin. Opetus on sekä teoriaopetusta sekä sen soveltamista käytäntöön. Oppimisprosessia tuetaan avoimen ja joustavan oppimisen tukipalveluilla, jotka ovat erilaisia neuvonta- ja opastuspalveluita. Opistossa voi opiskella ja suorittaa Tietokoneen käyttäjän @- ja A-korttitutkintoon liittyviä näyttökokeita. Lähes kolmasosa tietotekniikan opetuksesta on suunnattu senioreille.

Taideaineet

Taideaineiden opiskeleminen on taiteen eri lajeihin ja osa-alueisiin paneutuvaa, omaan tekemiseen perustuvaa, taidetta tuottavaa oppimista. Taideaineissa käsitellään myös taiteen tekemisen erilaisia tekniikoita sekä taiteen teoriaa ja historiaa. Taidetta voi opiskella yksittäisillä kursseilla harrastuspohjaisesti tai pitkäjänteisen tavoitteellisesti. Taideaineet tuottavat paljon tapahtumia, kuten konsertteja, jotka tarjoavat elämyksiä myös laajemmalle yleisölle.

Kirjallisuus, teatteri, äidinkieli

Tuntimäärä 2019: 5200 tuntia. Opetuksessa tuetaan opiskelijoita löytämään oma äänensä. Kielen, kirjallisuuden ja kirjoittamisen kursseilla harjoitetaan monipuolisesti fiktion ja asiatekstin kirjoittamista. Luennoilla, lukupiireissä ja kirjailijajailloissa tutustutaan kirjallisuuteen. Teatterikurssien lähtökohtana on näyttelijäntyö ja sen erilaiset tekniikat ja metodit. Kursseilla tehdään teatteria perinteisestä draamasta ja kokeilevista, improvisoiduista esityksistä nykyteatteriin.

Kuvataide

Tuntimäärä 2019: 15 210 tuntia. Opiskelu tarjoaa mahdollisuuden kehittää omaa kuvallista ilmaisua ja teknistä osaamista kuvataiteen eri alueilla. Kurssitarjonta sisältää grafiikkaa, keramiikkaa, kuvanveistoa, lasitaidetta, mosaiikkia, piirustusta, akryyli-, akvarelli-, guassi-, pastelli-, posliini-, tempera-, tussi- ja öljymaalausta, sarjakuvaa, muotokuva- ja ikonimaalausta, sekatekniikkaa, erilaisia teemakursseja ja luentoja. Kursseja on eri kohderyhmille ja taitotasoille ja niistä on mahdollisuus rakentaa pitkäjänteisiä opintopolkuja.

Media

Tuntimäärä 2019: 6080 tuntia. Opetus antaa käytännön taitoja ohjelmien ja tekniikoiden hallintaan, mutta tarjoaa myös syvällisempää ymmärrystä siitä, millä keinoin mediaviestintä toimii. Opiskelun ohella kehittyvät myös itseilmaisun taidot. Toiminnan tavoitteena onkin paitsi nauttia siitä, että kehittyvä mediailmaisussaan, myös kokea tulevaisuutta yhä taitavammin.

mediaviestien lukemisessa ja arvioinnissa. Kurssitarjontaan kuuluvat mm. valokuvaus, videoeditointi ja medialukutaito.

Musiikki

Tuntimäärä 2019: 9550 tuntia. Opetus koostuu laulun ja soiton opiskelusta sekä erilaisista kuoroista ja laulu- sekä soitinyhtyeistä. Opistossa voi opiskella pianon-, kitaran-, harmonikan-, viulun-, huilun-, saksofonin- ja kanteleen soittoa. Myös muita instrumentteja voi harjoitella lyhytkursseilla. Laulun- ja soitonopiskelua tukevat musiikin teoriaopinnot ja säveltapailu. Musiikkiteknologian kursseilla tutustutaan musiikin tekemisessä käytettäviin ohjelmiin sekä mahdollisuuksiin käyttää tietokonetta monipuolisesti musiikin harrastamisessa.

Osallisuus ja ilmiöpohjainen oppiminen

Tuntimäärä 2019: 1040 tuntia. Osallisuutta kehitetään mm. erilaisilla järjestöjen kanssa yhteistyössä järjestettävillä kursseilla. Ilmiöoppimista koordinoidaan koko opiston tasolla. Järjestetään ilmiöoppimista tukevia tapahtumia ja ainealat ylittäviä opintokokonaisuuksia. Vuoden 2019 ilmiö on Eurooppa.